

สื่อสังคมออนไลน์ การเรียนรู้และสัมมาสติ : การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่สร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาตรี

Social Media Learning and Mindfulness: Creating Creative Political Engagement among Undergraduate Students

ธนานนท์ ไชยธา¹, อภิชาติ เหมือยไรสง²,
พระวิชรญาณ วิสุทธิธาดา (ไม้แหลม)³,
แสงอาทิตย์ ไทยมิตร⁴, อนันท์ กรมน้อย⁵

Thananon Chaitha¹, Aphichit Mueaithaisong²,
Wicharayan Wisuttiyano (moyaem)³,
Saengatit Thaimit⁴, Anan Kromnoi⁵

¹⁻⁵มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

¹⁻⁵Mahamakut Buddhist University, Isan Campus

Corresponding Author's Email: mai0636303997@gmail.com

Received: 04/09/2568

Revised: 25/09/2568

Accepted: 29/09/2568

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาสื่อสังคมออนไลน์การเรียนรู้และสัมมาสติในฐานะปัจจัยสำคัญที่มีส่วน
สร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาตรี ภายใต้บริบทโลกดิจิทัลที่
เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยพิจารณาทั้งด้านโอกาสและความท้าทายของการใช้สื่อสังคมออนไลน์
ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าสื่อดิจิทัลได้กลายเป็นพื้นที่การเรียนรู้และสื่อสารที่สำคัญของคนรุ่นใหม่ และ
ยังช่วยเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสร้างเครือข่าย และการแสดงออกทางการเมืองที่หลากหลาย
ขณะเดียวกันก็อาจนำมาซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำ ข้อมูลที่บิดเบือนและความเสี่ยงด้านจิตสังคม
การบูรณาการหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะสัมมาสติที่จะช่วยให้ผู้ใช้งานมีสติรู้เท่าทันการเสพข่าวสารและ
การสร้างสื่อออนไลน์นำไปสู่การใช้เทคโนโลยีอย่างสมดุลและสร้างสรรค์ นักศึกษาปริญญาตรีจึงสามารถ
พัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการ สังคมและจริยธรรม พร้อมก้าวสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีความรับผิดชอบ
และมีบทบาทในการพัฒนาประชาธิปไตยที่ยั่งยืน

คำสำคัญ : สื่อสังคมออนไลน์, สัมมาสติ, การมีส่วนร่วม, การเมือง

Abstract

This academic article aims to examine social media, learning, and right
mindfulness as critical factors contributing to constructive political participation among
undergraduate students within the context of a rapidly evolving digital world, considering
both the opportunities and challenges of social media use. the study findings

demonstrate that digital media has become a vital learning and communication space for the younger generation, facilitating increased access to information, network building, and diverse forms of political expression. Concurrently, it may give rise to issues of inequality, distorted information, and psychosocial risks. the integration of Buddhist principles, particularly right mindfulness (*samma-sati*), enables users to develop conscious awareness in consuming news and creating online media, leading to balanced and constructive technology use. Consequently, undergraduate students can develop themselves academically, socially, and ethically, while advancing toward becoming responsible digital citizens who play an active role in fostering sustainable democracy.

Keywords: Social media, Mindfulness, Participation, Politics

บทนำ

สังคมโลกได้พัฒนาอย่างก้าวกระโดดทั้งด้านวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้แต่ละประเทศเกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีการสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานต่าง ๆ และแก้ปัญหาาร่วมกันมากขึ้น ในขณะเดียวกันโลกในยุคยุคดิจิทัลที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ทำให้คนต้องคิดวิเคราะห์และมีการตัดสินใจที่รวดเร็ว เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (พระณัฐวุฒิ พันทะลีและคณะ, 2568 : 625-636) ซึ่งโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงไปทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารการคิดค้นและพัฒนาองค์ความรู้นวัตกรรมต่าง ๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579) ที่กำลังใช้ในปัจจุบันนี้ ได้มีระบุอย่างชัดเจนเรื่องการต้องการสร้างพลเมืองของชาติผ่านการปฏิรูปการศึกษายุคดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งคุณลักษณะของพลเมืองที่ต้องการ คือ ผู้ที่มีทักษะความเป็นพลเมืองพลังสร้างสรรค์ (Active Citizenship) พลเมืองผู้นำพลังสร้างสรรค์ (Active Citizenship) ในศตวรรษที่ 21 ในทรรศนะเชิงรัฐศาสตร์ คือ กลุ่มคนที่มีจิตสำนึกในการแสดงบทบาทความเป็นพลเมือง มีความกระตือรือร้นในการรวมพลังขับเคลื่อนตนเอง เห็นความสำคัญของการพัฒนาและการขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติในการมุ่งสร้างให้เกิดสังคมยุคใหม่ที่มีความเท่าเทียม มีอิสรภาพในการพัฒนาสังคมโดยกลุ่มคนในสังคม เน้นคนเป็นแกนหลักในการพัฒนาสังคมเรียกว่า พลเมืองขับเคลื่อน (Active citizen) เป็นกลุ่มพลเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ถ้ารัฐใดหรือประเทศใดในโลกมีจำนวนของพลเมืองขับเคลื่อนมากก็จะยิ่งทำให้ที่นั้นมีโอกาสในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคนสังคมและประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง (Citizenship) ร่วมกับพลังและความตระหนักต่อการรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกทางสังคม ทำให้เกิดพลเมืองขับเคลื่อน (Active Citizen) ขึ้น ซึ่งพลเมืองขับเคลื่อนนี้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital Citizenship) ซึ่งเป็นพลเมืองในปัจจุบันที่มีการใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น สื่อมีเดีย อินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน ในการสร้างสรรค์สังคมให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมยุคดิจิทัลให้ดีขึ้น (พิมพ์ตะวัน จันทัน, 2566 : 33-46)

การสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้มีผลต่อพฤติกรรมสื่อสารของผู้คนในสังคมโดยเฉพาะ การสื่อสารผ่านสมาร์ทโฟน ซึ่งมีการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนซึ่งสิ่งนี้ จะมองเห็นได้ว่ามีได้ทั้งในด้านบวกและด้านลบจะมีผู้เข้าถึงหลากหลายกลุ่มและวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม วัยรุ่นเป็นกลุ่มที่สามารถสร้างเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ได้มากกว่าด้วยการเลือกใช้อุปกรณ์สื่อสารที่มี คุณสมบัติของการทำงานที่เพียบพร้อมของอุปกรณ์เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่สามารถตอบสนองความต้องการเพื่อการสื่อสารของวัยรุ่นในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี และอุปกรณ์เทคโนโลยีการสื่อสารต่าง ๆ จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้วัยรุ่นได้สร้างและแสดงอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของตนเองตามที่ตนเองต้องการ และยังสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบการสร้างความเป็นตัวตน ซึ่งมีได้ ทั้งตัวตนที่เป็นจริงและตัวตนที่ไม่เป็นจริงในสื่อออนไลน์ ทั้งนี้จึงมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและไม่ดีใน การสร้างความสัมพันธ์มีทั้งด้านดีที่ส่งเสริมและสนับสนุนกันและในทำนองเดียวกันก็จะมีการทำร้ายหรือ รังแกกันผ่านพื้นที่ไซเบอร์หรือโลกออนไลน์มากขึ้นเช่นกัน (ภาพร พุฒินกาญจน์ และ จิตติมา วทัญญู คุณการ, 2563 : 293-307)

การพัฒนาสังคมเป็นงานที่ต้องเข้าไปเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ดีขึ้น เนื่องจากเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ เพราะการพัฒนาสังคมเป็นกระบวนการ เปลี่ยนแปลงที่ทำให้สมาชิกในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเป็นการกระทำใด ๆ ก็ตามที่มีผลต่อ การเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างทางสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกในสังคมที่อยู่ร่วมกันมี การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งหมายถึงลักษณะที่เป็นทั้งด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ การทำให้คน กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมมีการเปลี่ยนแปลง โดยมีการวางแผนที่คาดหวังถึงผลลัพธ์ที่สามารถส่งผลต่อ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเขาเหล่านั้นให้ดียิ่งขึ้น พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและ คุณภาพชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง สังคมมนุษย์จะมีหลักธรรมคำสอนเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อให้ สมาชิกในสังคมนั้น ๆ ยึดถือและปฏิบัติตนไปในทางที่ดีที่ถูกต้อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะให้ทุกคน กระทำแต่ความดีละเว้นการกระทำชั่วทั้งปวง (พระมหาพิพัฒน์ ปวทณโน (ท่าดี), 2567 : 387-396)

ดังนั้น สื่อสังคมออนไลน์การเรียนรู้และสัมมาสติ การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ สร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาตรี สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ด้านเทคโนโลยี การสื่อสารที่ทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงและสร้างสรรค์องค์ความรู้ได้อย่างรวดเร็ว โดยแผนการศึกษา แห่งชาติฉบับที่ 12 กำหนดเป้าหมายการสร้างพลเมืองพลีสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 หรือ Active Citizen ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีจิตสำนึกทางสังคมและการเมือง มีความกระตือรือร้นในการขับเคลื่อนประเทศ และใช้สื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น การสื่อสารผ่านสมาร์ทโฟนและ อินเทอร์เน็ตจึงไม่เพียงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสื่อสารของคนรุ่นใหม่ แต่ยังกลายเป็นพื้นที่แสดงออก ถึงอัตลักษณ์ตัวตนและการสร้างความสัมพันธ์ทั้งในด้านบวก เช่น การสนับสนุนและสร้างเครือข่ายและ ด้านลบ เช่น การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ขณะเดียวกันการพัฒนาสังคมก็ต้องมุ่งแก้ปัญหาและยกระดับ คุณภาพชีวิตทั้งทางวัตถุและจิตใจ โดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนและคาดหวังผลลัพธ์ที่ดีต่อ ประชาชน พระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นหลักยึดเหนี่ยวและเป็นแนวทางในการสร้าง

สัมมาสติให้คนรู้เท่าทันการใช้สื่อ ใช้ชีวิตอย่างมีสติและปัญญา ตระหนักถึงความถูกต้องดีงาม และมีส่วนร่วมในการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ ซึ่งสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี การบูรณาการสื่อสังคมออนไลน์ การเรียนรู้ และสัมมาสติ จะช่วยให้พวกเขาเติบโตเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพและมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมและการเมืองในระยะยาว

สื่อสังคมออนไลน์กับการเมืองของคนรุ่นใหม่

ยุคดิจิทัลที่สื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน เยาวชนและคนรุ่นใหม่ได้ใช้แพลตฟอร์มเหล่านี้เป็นมากกว่าแค่การสื่อสารและความบันเทิง แต่ได้พัฒนาไปสู่การเป็นพื้นที่สำคัญในการแสดงออกทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางสังคม จากที่เคยเป็นกลุ่มที่ถูกมองว่าไม่ค่อยให้ความสนใจเรื่องการเมือง คนรุ่นใหม่ในปัจจุบันกลับกลายเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเด็นสาธารณะผ่านโลกออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์ การชุมนุม หรือการตรวจสอบอำนาจรัฐ สื่อสังคมออนไลน์จึงไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงวิธีการสื่อสารของคนรุ่นใหม่ แต่ยังเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางการเมืองไทยไปอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสื่อสังคมออนไลน์กับการเมืองของคนรุ่นใหม่จึงเป็นเรื่องที่ควรค่าแก่การทำความเข้าใจ เพื่อมองเห็นทั้งโอกาสและความท้าทายที่เกิดขึ้นในสังคมประชาธิปไตยยุคใหม่

พระครูสุตสารบัณฑิต (จันทน์ ฌมโผ) (2567 : 41-48) ได้อธิบายว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นส่วนสำคัญในชีวิตของคนรุ่นใหม่ โดยมีอิทธิพลทั้งต่อพฤติกรรม ทศนคติ และกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรี แพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Facebook, Instagram และ TikTok ไม่เพียงเป็นพื้นที่สำหรับการสื่อสารและความบันเทิง แต่ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรความรู้ได้อย่างรวดเร็ว การใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีสติช่วยให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และพัฒนาความคิดวิพากษ์เพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมออนไลน์ยังส่งเสริมการเชื่อมโยงทางสังคม การแลกเปลี่ยนมุมมอง และการสร้างพื้นที่สำหรับการอภิปรายทางสังคมและการเมืองอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาสัมมาสติในการใช้งานสื่อดิจิทัลช่วยให้นักศึกษาตระหนักถึงอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมของตนเอง ทำให้การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไม่เพียงแต่เป็นการแสดงออกส่วนบุคคล แต่ยังสะท้อนความรับผิดชอบต่อสังคมและความเข้าใจต่อผลกระทบต่อนผู้อื่น การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สร้างสรรค์ จึงเกิดจากการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้การตระหนักรู้ในตนเองและการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างรอบคอบ ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน การอภิปรายอย่างมีเหตุผลและการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

อุเทนทร์ วัชรชินโรส (2567 : 40-53) ได้อธิบายว่า ทศวรรษที่ผ่านมาการเติบโตอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ได้ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อโครงสร้างทางสังคมและการเมืองทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทยแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์อย่าง Facebook, Twitter และ YouTube ได้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะดิจิทัลสำคัญที่นักศึกษาปริญญาตรีสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรความรู้อย่างรวดเร็วผ่านสื่อสังคมออนไลน์ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ขณะเดียวกันการใช้สื่อ

สังคมออนไลน์อย่างมีสัมมาสนีช่วยให้นักศึกษาตระหนักถึงอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมของตนเอง ทำให้การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเกิดขึ้นอย่างรับผิดชอบและสร้างสรรค์ การแพร่หลายของสื่อสังคมออนไลน์ในประเทศไทย สะท้อนจากผู้ใช้งานที่สูงถึงร้อยละ 79 ของประชากร ทำให้สื่อเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนมุมมองอย่างมีเหตุผลและการมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมืองที่สร้างสรรค์ของคนรุ่นใหม่

พระมหารชนวรัตน์ ปรียติเมธี และ พระครูพิศาลพัฒนานุกิจ (สุจินต์ นันทมาศ) (2568 : 222-233) ได้กล่าวไว้ว่า ยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาปริญญาตรีก็ได้รับผลกระทบอย่างชัดเจน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจกลายเป็นเรื่องที่สามารถทำได้ง่ายและรวดเร็วผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลต่าง ๆ สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter และ YouTube จึงเป็นช่องทางสำคัญที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายและเคลื่อนไหวทางการเมือง การใช้แฮชแท็กในการระดมความคิดเห็น การแชร์ข้อมูลเชิงวิพากษ์ และการลงชื่อในคำร้องออนไลน์ เป็นตัวอย่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัล ในขณะเดียวกันการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีสัมมาสนีช่วยให้นักศึกษาตระหนักถึงอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมของตนเอง ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่เพียงแต่เป็นการแสดงออกส่วนบุคคล แต่ยังสะท้อนความรับผิดชอบต่อสังคม การเรียนรู้และการฝึกสัมมาสนีผ่านสื่อดิจิทัลจึงช่วยส่งเสริมการอภิปรายอย่างมีเหตุผล การแลกเปลี่ยนมุมมองและการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาตรี

สรุป สื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นส่วนสำคัญในชีวิตของคนรุ่นใหม่ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและทัศนคติ ทั้งในด้านการสื่อสาร ความบันเทิง การสร้างภาพลักษณ์ ตลอดจนการมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมือง โดยมีข้อดีคือช่วยเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ การเข้าถึงข้อมูลอย่างรวดเร็วและการเชื่อมโยงทางสังคม แต่หากใช้อย่างขาดการควบคุมก็อาจส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตและทำให้รับข้อมูลที่บิดเบือนได้ การเติบโตของเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ยังเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมและการเมืองทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ซึ่งมีผู้ใช้งานสูงกว่าค่าเฉลี่ยโลกและใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Facebook Twitter และ YouTube เป็นพื้นที่สาธารณะดิจิทัลสำหรับการแสดงออกและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง ยุคดิจิทัล จึงทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องที่เข้าถึงง่าย รวดเร็วและหลากหลายรูปแบบ

การเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์โอกาสและข้อจำกัด

ยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันที่ผู้คนทั่วโลกใช้เวลาอยู่กับมันเป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็น Facebook, Twitter, Instagram, TikTok หรือ YouTube ซึ่งนอกจากจะเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสารและความบันเทิงแล้ว สื่อเหล่านี้ยังได้พัฒนาบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้ใช้งาน การเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จึงเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจและมีความสำคัญต่อระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตามแม้ว่าสื่อสังคมออนไลน์จะเปิดโอกาสใหม่ ๆ ในการเข้าถึงความรู้และสร้าง

ประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย แต่ก็ยังมีข้อจำกัดและความท้าทายที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ซึ่งการทำความเข้าใจทั้งโอกาสและข้อจำกัดของการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในบริบทการศึกษาไทย

ชัยนันต์ สมถวิลผ่องใสการและคณะ (2565 : 461-470) ได้กล่าวไว้ว่า การรับรู้ความเสี่ยงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลบนพื้นฐานของทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Social Exchange Theory) การรับรู้ความเสี่ยงถือเป็น “ค่าใช้จ่าย” ของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นส่วนตัวและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับข้อมูลเหล่านั้น จากมุมมองของทฤษฎีการบริหารจัดการการสื่อสาร (Communication Privacy Management Theory) การเปิดเผยตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้ใช้ต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลส่วนตัว ภายใต้ผลกระทบจากบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคล การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวในระหว่างขั้นตอนของการเปิดเผยตนเอง เช่น บนเฟซบุ๊ก เป็นวิธีหนึ่งในการประเมินและจัดการความเสี่ยงเหล่านี้ การประเมินความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมข้อมูลส่วนตัว ความไว้วางใจต่อสมาชิกและผู้ให้บริการแพลตฟอร์มและการป้องกันความเป็นส่วนตัวในสภาพแวดล้อมออนไลน์ ผู้ใช้ที่ตระหนักถึงความเสี่ยงของข้อมูลมักปรับพฤติกรรมการเปิดเผยตนเอง เช่น การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวหรือการเลือกแชร์ข้อมูลกับกลุ่มคนที่เชื่อถือได้ เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการเปิดเผยและการปกป้องความเป็นส่วนตัว

จุไรรัตน์ วัชรไทยและคณะ (2568 : 1-12) ได้กล่าวไว้ว่า สำหรับแวดวงการศึกษา การเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ไม่ใช่เพียงช่องทางในการเข้าถึงองค์ความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริม การพัฒนาทักษะทางวิชาการและสังคมของผู้เรียน อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นกลไกในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาและสร้างความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนรอบโรงเรียน การเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างเป็นระบบ และสร้างแรงจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น การสื่อสารที่กระชับระหว่างผู้บริหารและครูสามารถทำให้การกำหนดนโยบายด้านการศึกษา มีความสอดคล้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม ในขณะเดียวกันการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ยังช่วยสร้างความร่วมมือเพื่อสนับสนุนพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของนักเรียน การเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคที่ต้องเผชิญ เช่น ปัญหาด้านความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล การแพร่กระจายของข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือบิดเบือน และความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้เรียนบางกลุ่ม นอกจากนี้การสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพผ่านสื่อออนไลน์อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิด ความขัดแย้ง และการมีส่วนร่วมที่ไม่ทั่วถึงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพโดยรวมของระบบการศึกษา

ณัฏฐา สุริยะและคณะ (2568 : 689-703) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) ถือเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางความรู้และเทคโนโลยี การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดเพียงภายในห้องเรียนหรือการฟังพาดูครูผู้สอนเท่านั้น แต่

ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน จัดการ และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองช่วยส่งเสริม ทักษะการคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะบุคคล ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญ ในการตัดสินใจเรื่องการเรียนรู้ของตนเอง แสวงหาประสบการณ์อย่างอิสระ โดยอิงกับข้อมูลที่เพียงพอ และรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของการกระทำตนเอง ประสบการณ์เชิงบวกที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้ด้วย ตนเองจะช่วยสร้าง ความมั่นใจและแรงจูงใจให้ตั้งเป้าหมายที่ท้าทายยิ่งขึ้น และมีความยืดหยุ่นในการ แก้ไขปัญหา การสร้าง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและสนับสนุน พร้อมคำแนะนำจากผู้สอน เครื่องมือที่เหมาะสมและช่วงเวลาฝึกฝนที่เพียงพอ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกเหนือจากรั้วโรงเรียนและสามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์

สรุป การเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาไทย ทั้งในด้านการเข้าถึงความรู้ การเสริมสร้างทักษะ และการบริหารจัดการทางการศึกษา แต่ก็ยังต้องเผชิญกับความท้าทายด้านความปลอดภัย ความเหลื่อมล้ำ และคุณภาพของข้อมูล ขณะเดียวกันการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองควบคู่ไปกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สัมมาสติเครื่องมือทางพุทธธรรมเพื่อการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์

ยุคที่โลกดิจิทัลครอบงำชีวิตประจำวัน เราต่างถูกโจมตีด้วยกระแสข้อมูลที่ไหลบ่าเข้ามาไม่รู้จบ จนบางครั้งลืมตัวว่ากำลังใช้เวลาไปกับหน้าจอมากเกินไป หรือรับเอาข้อมูลที่ไม่เป็นประโยชน์เข้ามาจนเต็ม จิตใจ การฝึกสัมมาสติซึ่งเป็นหนึ่งในองค์แห่งมรรคมีองค์แปดทางพุทธศาสนา จึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญ ที่จะช่วยให้เราใช้สื่อได้อย่างมีสติ รู้เท่าทัน และสร้างสรรค์

พระกมลรัตน์ อภิปัญญา (ต่ายลีลาศ) และ พระวิเชียร อธิปัญญา (แสนศรี) (2654 : 230-238) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อออนไลน์เกิดขึ้นจากการวิวัฒนาการของระบบเครือข่ายโลกออนไลน์ หรือที่เรารู้จักกันในชื่อว่า “อินเทอร์เน็ต” จากยุคก่อนที่มีเพียงตัวหนังสือได้พัฒนามาเรื่อย ๆ จนมีแพลตฟอร์มของเว็บไซต์ ยอดนิยมมากมาย ซึ่งเอื้อต่อการสร้างสรรค์สื่อออนไลน์ต่าง ๆ ได้อย่างง่ายดาย ไม่ว่าจะเป็นการลงรูปภาพ เสียง คลิปวิดีโอ หรือแม้กระทั่งการเขียนข้อความสั้น ๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว การดำเนินชีวิตอยู่ในโลกที่มีสื่อออนไลน์ซึ่งถูกสร้างสรรค์และเผยแพร่อย่างรวดเร็ว ทำให้การมีเครื่องมือในการใช้สื่อออนไลน์อย่างมีสติและสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญ ทั้งก่อนระหว่างและหลังการใช้งาน หลักพุทธธรรมช่วยสร้างสติไม่ให้เกิดความยินดีหรือยินร้าย คล้อยตามสื่อออนไลน์โดยก่อนใช้สื่อควรพิจารณาอย่างรอบคอบ ได้แก่ อินทริยสังวร คือ การสำรวมกาย วาจา ใจ ให้มันก่อนเข้าถึงสื่อออนไลน์ สัมมาสติ คือ การมีสติกำหนดรู้ตัวตลอดทุกการกระทำ และสัมมาสมาธิ คือ การตั้งใจมั่นในการใช้สื่อออนไลน์ไปในทางที่ดี การนำหลักพุทธธรรมเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ช่วยให้การบริโภคและการสร้างสรรค์สื่อออนไลน์ไม่เพียงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ มีคุณค่าและไม่ตกเป็นเครื่องมือแห่งความยึดติด ความโกรธ หรือความหลง คล้อยตามสื่อในโลกดิจิทัล

พระสมพร ปสนโน (หลังแก้ว) (2567 : 22-32) ได้กล่าวไว้ว่า ในยุค 4.0 โลกของเรากำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ไม่ได้ส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจหรือธุรกิจ แต่ยังคงครอบคลุมวิถีชีวิตของผู้คน ทั้งการทำงาน การศึกษา และการดำเนินชีวิตประจำวัน ความสามารถในการเชื่อมโยงอุปกรณ์ต่าง ๆ ผ่านระบบดิจิทัลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้ง เช่น บ้านอัจฉริยะ หรือยานยนต์ไร้คนขับ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความสะดวกสบายอย่างใดก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเหล่านี้ก็นำมาซึ่งความท้าทายใหม่ ๆ โดยเฉพาะเรื่องจริยธรรม ความเครียดและสุขภาพจิต ผู้คนในยุค 4.0 อาจรู้สึกห่างเหินจากการเชื่อมโยงทางจิตใจและประสบกับความขัดแย้งระหว่างการแสวงหาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกับการรักษาคุณค่าทางจิตวิญญาณ การนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ เช่น หลักมรรคมีองค์ 8 การฝึกสมาธิและสติ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างสมดุลให้กับชีวิตในยุคเทคโนโลยีที่ซับซ้อน หลักธรรมเหล่านี้ช่วยให้ผู้คนมีความสงบความตระหนักรู้ในตัวเองและความเข้าใจโลกอย่างลึกซึ้ง สามารถดำเนินชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีคุณค่ามีความหมายและสอดคล้องกับคุณธรรม

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2658) ได้กล่าวไว้ว่า สัมมาสติในพุทธธรรม ความหมายของสติในพระพุทธธรรม คือ การมีการรู้ตัวรู้เท่าทันการกระทำ ความคิด และอารมณ์ของตนเอง โดยไม่หลงคล้อยตามสิ่งเร้าภายนอก การใช้สติอย่างถูกต้องช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถรับมือกับปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม ใช้แก้ไขสถานการณ์โดยไม่ประมาท และสามารถรวมจิตให้ไม่ฟุ้งซ่านตามหลักสมาธิ คุณประโยชน์ของการเจริญสติตามพุทธธรรม ไม่เพียงทำให้จิตสงบ ราบเรียบ และโปร่งโล่ง แต่ยังเป็นเครื่องมือในการกำจัดกิเลสรู้เท่าทันความจริงของสิ่งทั้งหลาย ตระหนักว่าโลกและชีวิตเป็นไปตามธรรมชาติ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา การมีสติช่วยให้เราวางใจต่อชีวิตและโลกได้อย่างถูกต้อง มีความผ่องใสเป็นอิสระจากความหวั่นไหว และดำเนินชีวิตด้วยปัญญาที่รู้และกระทำตรงตามเหตุปัจจัย ผลพลอยได้ที่เกิดขึ้นจากการฝึกสติ คือ การพัฒนาจิตใจให้มั่นคง มีสมาธิ และสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หวั่นไหว อีกทั้งยังสร้างความเข้าใจโลกและตนเองในมิติที่ลึกซึ้ง ช่วยให้ชีวิตมีความสงบและความสุขอย่างแท้จริง

สรุป สื่อออนไลน์เกิดจากวิวัฒนาการของอินเทอร์เน็ตที่พัฒนามาจากตัวหนังสือธรรมดาสู่แพลตฟอร์มที่หลากหลาย ทำให้การสร้างและเผยแพร่เนื้อหาไม่ว่าจะเป็นรูปภาพ เสียง วิดีโอ หรือข้อความ เป็นไปได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว การดำเนินชีวิตท่ามกลางสื่อที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วเช่นนี้ จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการใช้สื่อออนไลน์อย่างมีสติและสร้างสรรค์ตั้งแต่ก่อนและหลังการใช้งาน หลักพุทธธรรมที่สำคัญประกอบด้วย อินทริยสังวร (การสำรวมกาย วาจา ใจ ให้มั่นคงก่อนเข้าถึงสื่อ) สัมมาสติ (การมีสติกำหนดรู้ตลอดการกระทำ) และสัมมาสมาธิ (การตั้งใจมั่นในการใช้สื่อไปในทางที่ดี) การนำหลักธรรมเหล่านี้มาช่วยในการบริโภคและสร้างสรรค์สื่อไม่เพียงมีประสิทธิภาพ แต่ยังมีคุณค่าและไม่ตกเป็นเครื่องมือแห่งความยึดติด ความโกรธหรือความหลงในโลกดิจิทัล

การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สร้างสรรค์ของนักศึกษาปริญญาตรี

นักศึกษาปริญญาตรีถือเป็นกำลังสำคัญของสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ตลอดประวัติศาสตร์ของหลายประเทศ เราได้เห็นนักศึกษาลุกขึ้นมาเรียกร้องความยุติธรรมต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยและเป็นแรงผลักดันให้เกิดการปฏิรูปสังคมด้วยพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าหาญ และอุดมการณ์ที่มุ่งมั่น นักศึกษาจึงเป็นตัวแทนของความหวังและอนาคตที่ดีกว่าของชาติ

Henry E. Brady (1995) เป็นนักวิชาการที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้เสนอแนวคิด "Civic Voluntarism Model" ซึ่งอธิบายว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนรวมถึงนักศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยสามประการหลัก ได้แก่ ทรัพยากร (resources) เช่น เวลา เงิน และทักษะทางการเมือง แรงจูงใจทางจิตใจ (psychological engagement) เช่น ความสนใจในการเมือง และความรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมมีความสำคัญและเครือข่ายการระดมพล (recruitment networks) เช่น องค์กรนักศึกษาหรือกลุ่มทางสังคม สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีแนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยเป็นพื้นที่สำคัญในการพัฒนาทักษะและสร้างเครือข่ายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์จึงไม่จำกัดเพียงการเลือกตั้ง แต่รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ การติดตามข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะอย่างมีเหตุผล

Robert David Putnam (2000) นำเสนอแนวคิดเรื่อง "ทุนทางสังคม" (social capital) ที่เชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเน้นว่าการมีส่วนร่วมในองค์กรหรือกลุ่มต่าง ๆ ช่วยสร้างความไว้วางใจและบรรทัดฐานของความร่วมมือในสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของประชาธิปไตย สำหรับนักศึกษา Putnam ชี้ให้เห็นว่าการเข้าร่วมชมรม องค์กรนักศึกษา หรือกิจกรรมอาสาสมัคร เป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างทุนทางสังคมที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในวงกว้างในอนาคต การมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์จึงเริ่มต้นจากการสร้างความสัมพันธ์และความรับผิดชอบต่อชุมชน ซึ่งเป็นการฝึกฝนทักษะประชาธิปไตยในระดับฐานราก

Sidney Verba (2007) นักวิชาการด้านการมีส่วนร่วมของเยาวชนและประชาธิปไตย ได้เสนอแนวคิด "Civic Renewal" หรือการฟื้นฟูพลเมือง โดยเน้นว่านักศึกษาและเยาวชนควรได้รับการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสาธารณะผ่านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (deliberative learning) และการลงมือปฏิบัติจริง (civic action) Levine วิพากษ์แนวคิดที่มองนักศึกษาเป็นเพียง "ผู้บริโภค" การศึกษา แต่เสนอให้มองพวกเขาเป็น "พลเมืองที่กำลังพัฒนา" ที่สามารถมีบทบาทสร้างสรรค์ในสังคมตั้งแต่วินาทีนี้ การมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์ในมุมมองนี้ จึงหมายถึงการใช้ความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาสังคม การเสนอทางเลือกและการร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก โดยเฉพาะผ่านโครงการ service-learning และการมีส่วนร่วมในชุมชน

สรุป การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สร้างสรรค์ของนักศึกษาไม่จำกัดเพียงการเลือกตั้ง แต่ครอบคลุมกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ การติดตามข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การสร้างเครือข่ายทางสังคม และการใช้ความรู้ทักษะในการวิเคราะห์

และแก้ปัญหาสังคม นักศึกษาจึงเป็นตัวแทนของความหวังและอนาคตที่ดีกว่าของชาติ ด้วยพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าหาญ และอุดมการณ์ที่มุ่งมั่นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกให้กับสังคม

บทสรุป

สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดวิถีชีวิต การเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะนักศึกษาปริญญาตรี ซึ่งสื่อดิจิทัลได้เป็นเพียงพื้นที่สื่อสารและบันเทิง แต่ยังเป็นแหล่งเรียนรู้และเวทีสำหรับการแสดงออกทางสังคมและการเมืองที่มีพลวัต การใช้สื่อออนไลน์ช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ การสร้างเครือข่ายทางสังคม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่หลากหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตามสื่อออนไลน์ก็มีข้อจำกัด เช่น ความเสี่ยงด้านข้อมูล ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงและผลกระทบต่อสุขภาพทางจิตใจ การบูรณาการ “สัมมาสติ” ตามแนวทางพุทธธรรมเข้ากับการใช้สื่อดิจิทัล ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักรู้ต่อการใช้อย่างมีสติ รู้เท่าทันอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมของตน ส่งเสริมการแสดงออกที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสร้างสรรค์มากขึ้น ในบริบทนี้นักศึกษาปริญญาตรีจึงไม่เพียงแต่เป็นผู้บริโภคสื่อ แต่ยังเป็นผู้สร้างสรรค์องค์ความรู้ ผู้มีบทบาทเชิงรุกทางการเมือง และเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ และการพัฒนาการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ควบคู่กับการปลูกฝังสัมมาสติ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และคุณธรรม อันจะนำไปสู่การสร้างประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ยั่งยืน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา

สื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่เรียนรู้ สื่อสาร และสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ ทั้งเปิดโอกาสและสร้างความเสี่ยง ขณะที่การเรียนรู้ยุคดิจิทัลเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความคิด วิเคราะห์ ความรับผิดชอบและการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักพุทธธรรมโดยเฉพาะสัมมาสติช่วยกำกับการใช้เทคโนโลยีอย่างสมดุลและสร้างสรรค์ นักศึกษาปริญญาตรีสามารถบูรณาการสื่อดิจิทัล การเรียนรู้ และสัมมาสติ เพื่อพัฒนาตนทั้งด้านวิชาการ สังคม และจริยธรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สร้างสรรค์จึงเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ ความเท่าเทียม และคุณค่าประชาธิปไตยที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จุไรรัตน์ วัชรไทยและคณะ. (2568). การสื่อสารในโลกสมัยใหม่ : โอกาส และความท้าทายของการศึกษา. วารสารสังคมศึกษาปริทรรศน์, 1(4), 1-12.
- ชนายนันต์ สมถวิลพ่องใสการและคณะ. (2565). เฟซบุ๊ก : ความเสี่ยงของเครือข่ายสังคมออนไลน์ยุคดิจิทัล. วารสารรัชต์ภาคย์, 16(44), 461-470.
- ณัฏฐา สุริยะและคณะ. (2568). ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(4), 689-703.
- พระกมลรัตน์ อภิบุญโญ (ต่ายลีลาศ) และ พระวิเชียร อภิบุญโญ (แสนศรี). (2564). การเข้าถึงสื่อออนไลน์ด้วยพุทธธรรม. วารสารปรัชญาปริทรรศน์, 26(2), 230-238.
- พระครูสุตสารบัณฑิต (จันทน์ ฌมโผ). (2567). อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อพฤติกรรมและทัศนคติของคนรุ่นใหม่. วารสารนวัตกรรมสังคมศาสตร์, 1(3), 41-48.
- พระณัฐภูมิ พันทะลีและคณะ. (2568). กลไกการพัฒนาจริยธรรมและการส่งเสริมเยาวชนปัญญาเพื่อการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์. วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์, 5(2), 625-636.

- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2658). อยู่ด้วยการรู้เท่าทันว่าเป็นธรรมดาของชีวิต โดยสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก <https://cheewajit.com/healthy-mind/157642.html>
- พระมหาธนวัฒน์ ปรียัติเมธี และ พระครูพิศาลพัฒนานุกิจ (สุจินต์ นันทมาศ). (2568). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในยุคดิจิทัล. วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ, 8(1), 222-233.
- พระมหาพิพัฒน์ ปวทุมน (ท่าดี). (2567). การพัฒนาสังคมในมิติแห่งมรรคมีองค์ 8. วารสารเสียงธรรมจากมหายาน, 10(3), 387-396.
- พระสมพร ปสนโน (หลังแก้ว). (2567). การประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในสังคมยุค 4.0. วารสารปัญญาและคุณธรรม, 1(3), 22-32.
- พิมพ์ตะวัน จันทัน. (2566). การศึกษาการใช้สื่อออนไลน์เพื่อความเป็นพลเมืองพลีสร้างสรรค์ (Active Citizenship) ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารสุทธิปริทัศน์, 37(1), 33-46.
- ภาพร พุฒินกกาญจน์ และ จิตติมา วทัญญูคุณากร. (2563). การใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร. วารสารศิลปการจัดการ, 4(2), 293-307.
- อุเทนทร์ วัชรชินโรส. (2567). ความท้าทายของประชาธิปไตยในยุคดิจิทัล : การวิเคราะห์ผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ต่อกระบวนการทางการเมือง. วารสารวิชาการจินตาสีห์, 2(1), 40-53.
- Brady, H. E. (1995). Voice and equality: Civic voluntarism in American politics. Harvard University Press.
- Levine, P. (2007). The future of democracy: Developing the next generation of American citizens. Tufts University Press.
- Putnam, R. D. (2000). Bowling alone: The collapse and revival of American community. Simon & Schuster.